

DÜRÜST VE ADİL YARIŞMANIN RODOPLARDA DA YAŞATILAN

DERİN İZLERİ * (1)

İlhan TOKSÖZ¹

ÖZ

Günümüzde kültürel miras Yağlı Güreş, Balkan Coğrafyasının birçok bölgesinde, her yıl Macaristan'dan, Makedonya ve Kosova'ya Bulgaristan ve Yunanistan'dan, Gagauzya'ya , Karadağ ve Sırbistan ve Bosna Hersek'e kadar uzanan coğrafyada Sarı Saltuk ve Orhan Gazi 'nin Akıncı / Alperenlerinin torunları olan evladı Fatihanlar tarafından yaşatılmaya devam etmektedir. Bu araştırma bugün Türkiye Cumhuriyeti sınırlarının ötesinde yer alan Rodop dağlarının zirve noktalarından Alantepe Yaylasında ve Seçek (Hloi) yaylasında yaklaşık yedi asırdır her yıl yapıldığı çeşitli kaynaklarca belirtilen Tarihi Seçek Yaylası ve Alantepe Yaylası Yağlı Güreş ve Kültür Etkinliklerine (*) 2004 yılından günümüze kadar toplamda 13 kez katılımında bulunan araştırmacının örneklem olarak belirlediği '2018 yılına ait etkinliklerinde ki 'gözlem ve yaşayışlarına dair tespitlerini ve bu etkinliklerin 'dürüst ve adil yarışmaya' dayalı etkinlikler olup olmadığının sorgulanmasından ibarettir.

Sonuç: Bu etkinlikler dürüst ve adil yarışmaya dayalı etkinliklerdir.

Anahtar Kelimeler: Unesco, Dürüst Oyun, Batı Trakya, Alantepe, Seçek.

DEEP TRACES OF FAIR PLAY LIVING IN RHODOPES

ABSTRACT

Nowadays, Oil Wrestling, a cultural heritage still continues to be sustained every year by Orhan Ghazi's and Sarı Saltuk's Akıncı/Alperens'(combatants) descendants/ Fatihans (those coming from the conquerors' descendant) in many areas of the Balkan geography extending from Hungary to Macedonia and Kosovo, Bulgaria and Greece, Gagauzia, Montenegro and Serbia, and Bosnia and Herzegovina. It is indicated by various resources that 'Historical Secek Plateu and Alantepe Plateu Oil Wrestling Events and Cultural Activities' (*) have been organised every year for about seven centuries at Alantepe Plateu and Secek (Hloi) Plateu, one of the peak points of Rhodop mountains, away from today's Turkish Republic borders and the researcher has participated in these events 13 times in total from 2004 until now. This research is composed of the comparison of his determinations regarding his observations and existence in the activities belonging to the year 2018 that he determined as the sample and an investigation on whether or not these events are based upon 'honest and fair competition'.

Conclusion: These events are based upon honesty and fair play.

Keywords: Unesco, Fair Play, West Trakia, Alantepe, Secek.

¹ Trakya Üniversitesi Kırkpınar Spor Bilimleri Fakültesi, Edirne.
0000-0001-8765-4741

*: Araştırma kapsamı 2018 organizasyonları ile sınırlandırılmıştır.

(1):2018 yılı etkinlikleri'16.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresinde "Davetli Konuşmacı" olarak anlatıldı; Makale olarak düşünüldüğü için yayınlanmadı.

GİRİŞ

Bakış açısına göre değişmekle birlikte, güreş insanın sosyolojik olarak doğa ve çevresinde ki her türlü güçlüklerinle başa çıkabilme kabiliyeti ve özgüveninin geliştirmesinde kullandığı, en yüksek fiziksel ve zihinsel yorgunluklarla başa çıkabilmesine pratik deneyim sağlayan bireysel bir mücadeledir sporudur. Aynı zaman da toplumsal bir varlık olarak insanın çevresinde kabul görme etkinlik türlerinden biridir. Bunlarla birlikte, güreş sporu doğasında yer alan fiziksel ve psikolojik mutlu olma/haz duyma niteliği de taşır.

Gerekçe ve Zemin: Edirne'nin fethi öncesi ve sonrasında Avrupa kıtası (Balkanlar)'na hızla ve asırlar boyunca devam ettirilen akınlar sırasında ve öncesinde¹, bozkırlarda ki toplulukların insana hoşgörü ve saygı esaslı yaşayışlarını Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde geçtikleri balkanlarda da sürdürdükleri bilinmektedir². Özellikle Alperen/Akıncıların bu geçişlerde kendi yaşayışlarının çok özel bir tarzını da oluşturan ve konakladıkları yerlerde ki güreş tutma geleneği onların sadece sağlıklı ve zinde olmalarına hizmet etmekle kalmayıp, sosyal çevreleriyle kültürel ve sosyal bağ oluşturmalarına da- doğal olarak- imkân vermekteydi (Toksöz ve ark. 2010).

Bize göre tüm bu fiili uygulama deneyimlerinin mantıksal çerçevesinde yer alan teorik bilimsel temellerinin de- yani medeniyetin mihenk taşlarından bazıları da- İbn-i Sina³, Biruni⁴ ve tabi ki Farabi⁵ gibi düşünürlerdir. Bilindiği üzere, Farabi çalışmalarının mantıksal çerçevesini iki kategoriye ayırıyor ve Tahayyül (fikir) ve Subut (ispat), süreçlerinle uygulayarak kolaylaştırıyordu (URL1). Anadolu'da bu düşüncelerin uygulama örneklerinin ortaya çıkması da özellikle Selçuklular döneminde de aktif rol üstlenen Ahilik (URL 18) kurumu öncelikle esnaf teşkilatı olarak değil Türk topluluklarının yerleşik düzene geçmesinde ve önce Anadolu'nun yurt edinilmesinde, kurumlaşmada işlev görmüştür. Bu sayede toplumun çok geniş katmanlarında da kabul görmüştür: Güven (1999, 2003); çalışmalarında güreş sporunun ahilik geleneğinden etkilendiğini ifade etmektedir (Güven, 1999; Güven, 2003). Tüm bu

¹ Yıldırım (1996)'nın naklettiğine göre; "Grjaznov, Türklerin güreş yaptıklarının ve bunun bazı kaynaklar tarafından M.Ö.7. yüzyıla kadar geriye götürülen dokümanların mevcut olduğu ifade edilmekte" (Yıldırım, 1996; Gryaznov, 1961; Jettmar, 1964; Grousset, 1980)

² Türkistan'da Hoca Ahmet Yesevi(1093-1156)'nin ve onun izinden giden (Lokman Perende) ile Anadolu coğrafyasında ki Hacı Bektaş-ı Veli(1209-1271) ile Mevlana (1207-1273), Yunus Emre(1240-41-1320), Hacı Bayram-ı Veli (1352-1429)'ler ifade edilebilir.

³ D.980-Ö.1037:Matematik Bilgini,Tıp Dr.,Hukukçu,Felsefeci ,Astronom ve Şair(<http://www.gelisenbeyin.net/farabi.html>) Erişim Tarihi:05/10/2018.

⁴ D.973-Ö.1048:Tıp,Matematik,Antronom ve Şair (<http://www.gelisenbeyin.net/farabi.html>) Erişim Tarihi: 05/10/2018.

⁵ D.870-Ö.950: İslam felsefe geleneğinde, Aristoteles'ten sonra 'ikinci öğretmen' olarak bilinir (<http://www.gelisenbeyin.net/farabi.html>) Erişim Tarihi: 05/10/2018.

bileşenler kültürün yoğrulduğu temel dinamikler hakkında fikir verebilecek fikri-kanıt materyallerinden bazılarıdır.

Bu kültür havzasında insanın nitelik olarak fizik/ruh dengesinin sağlıklı ortaya çıkabildiği, kâmil varlık halinde tezahür ettiği yerlerden biri de er meydanlarıydı. Bu meydanlarda güreşen Alperen /Akıncı Pehlivanlar sadece fizik olarak çok güçlü imgesiyle anılan değil, er/yiğit, özü sözü doğru: dürüst ve cesur aynı zamanda nefsine hâkim olmayı başarabilen kişilerdi. Bunun günümüzde ki uluslararası literatürde ki karşılığı (Fair/Fairness) olan adil ve dürüst kişilerdi. Zaten tüm bu özellikleri kişiliğinde barındırmakla kalmayıp hayat tarzı haline getirmeyi başardıkları için Alperenler aynı zaman da iyi birer pehlivandı.

Kırkpınarların Köşe Temelleri Kültürel Zemini: Avrupa (Urumeli) kıtasına geçişlerinde, çok sayıda bilim insanının tespitinde de olduğu gibi⁶;Unutulmamalıdır ki, insan topluluklarının kendi yaşayış ve her türlü miras öğeleri, sadece yaşandığı an ve dönemi değil geleceğinin de biçimlenmesinde, izlerini ihtiyaç duyanlar için bünyesinde barındırır; değer bilen ve koruyanlar için ise geleceğin şekillenmesinde kültürel birikim: kültür mirası olur. Sonuçları da insan ve çevresini oluşturan öğeleri etkiler. Onun için, Unesco Somut Olmayan Kültürel Mirasın geleceğe korunarak taşınmasını kıymet kabul eden bir mevzuat/belgeye bağlamıştır (Oğuz, 2009).

Örneğin, kültürel mirasın öncülerinden olduğu kabul edilen Sarı Saltuk 'un ölüm yeri bilinmemesine rağmen, insanların ve özellikle Türklerin zihin ve gönüllerindeki varlığı sürmektedir. Özellikle günümüzde ziyaret edilen mekanlarının olması saygıya değer ifadelerle yad edilmesi önemlidir. İlginç olan yalnız Müslüman Türkler değil, Hıristiyan Ortodoks (Gagauz) Gökoğuz Türklerinin Sarı Saltuk'u millî kimlik ve hafızalarında yaşattıkları, ileri sürülmektedir (Akalin Ş.H.1990-URL2).

Amaç: Alantepe ve Seçek Yağlı Güreş ve Kültür Etkinlikleri akıncı/alperenlerin başlattığı değerlendirilen '**dürüst ve adil yarışmayı**' bünyesinde taşıdığı düşünülen kültürel miraslardır. Bu kültür miraslarının geleceğe korunarak taşınmasına katkı sunmayı amaçladık. Çünkü burada ciddi olarak değerlendirilmeyi gerektiren insanlığın geleceği için korunması ve geleceğe taşınması önem arz eden zengin ve otantik bir spor kültür mirası mevcut olabilirdi. Bundan hareketle 2018 yılının etkinliklerinde ki yaşananlara dair gözlem ve görüntüleri çalışma kapsamına aldık.

⁶ Örneğin Prof.Dr.Şükrü Haluk AKALIN'a göre, 'asırlar boyunca kronolojik sırayla Oğuz Kağan'dan, Hoca Ahmet Yesevî'ye Fatih Sultan Mehmed Han ile Gazi Mustafa Kemâl Atatürk'e kitap ciltleriyle anlatmanın güç olduğu yönetici liderler ve gönül şahsiyetleri , hala zihinlerde ki varlıklarını sürdürmektedirler (Akalin,1990).

Hipotez: Rodop dağlarının eteklerindeki Alantepe Yaylası ve Seçek (Hloi) (Toksöz, 2011) Yaylasında, Mehrikozda yaz aylarında gerçekleştirilen etkinlikler: UNESCO'nun Somut olmayan kültürel miras listesine aday olarak teklif edilebilecek nitelikte, **dürüst ve adil yarışmaya** dayalı etkinliklerdir.

Çalışmanın konusu olan etkinliklerinin olduğu coğrafi bölgenin tarihsel kimliği dijital, görsel, basılı literatürde yaygın/anonim biçimde bilinmektedir⁷. Öncelikle görsel ve dijital ve basılı literatürün yaygın biçimde ve bize göre anonim tarza varan anlatımıyla örtüşen bilgilerden oluşmuş anlatımlara bağlı kalarak ve- bu tarihi yazan ve yaşayan ve günümüze 'milli meselenin derinliği olarak' geniş şekilde taşıyanlara şükranla – (bu bilgiler bizim kaynaklarımız dışında da çok sayıda internet dokümanında⁸ da mevcuttur) bizim bunların arasından seçtiğimiz kaynaklarımızdan ibarettir (Eren ,1997; URL5, URL6, Yaltırık, 2010; Toksöz, 2011). Araştırmacıların ve devletlerin son dönemde ilgisini de çekmeye başlayan etkinliklerin ekseninde, 'sporun adil ve dürüst uygulamalarına (Fair Play'e) örnek, barış dostluk zemini (2018) olabilecek uygulamaları analiz edilerek öz tarihsel süreci ve olası özgün yerini ' belirlemeye çalışmak değerlidir (Toksöz, 2011).

Kaynakların benzer biçimde ifadesiyle naklettiği üzere '(Eren 1997, Sh.6, URL6, URL5, URL7) 'Bu bölgelerin Türk ve Müslümanların vatanı haline geldiği (Uzunçarşılı, 1988, sh162); Türklerin halka karşı şefkatli ve adalet ile yaklaşan tutum ve davranışlarının da etkili olduğu' (Uzunçarşılı 1988, 1. cilt, sh 163) aynı soyağacından gelen Kuman, Peçenek, Gökoğuz(Gagavuz)'ların da katkısı olduğunu ileri sürmek mümkündür. Buna kanıt olarak Devleti Aliyye 'nin yönetimine karşı- asırlar boyunca Haçlı seferlerine rağmen- tek bir halk ayaklanması dahi olmaması gösterilebilmektedir' (Uzunçarşılı 1988, sh.163-164)

Buralarda hemen oluşturulan düzenleyici sistemin bilimsel taraflarının da olması, yerel halkın üzerinde olumlu ve ciddi düzeyde kabul görmesine zemin oluşturduğunu ileri süren kaynaklar da mevcuttu (Uzunçarşılı 1988, cilt 1, sh.165)⁹; Bu sosyolojik analizlerin daha çok tarih sosyolojisi çalışan bilim araştırmacılarının görüşüyle netleştirilmesine olan ihtiyacı belirtmeliyiz.

⁷ Toksöz,2011' Batı Trakya'nın, yaklaşık 4000 yıl öncesine dayanan insan geçmişi olan bir bölge olarak bilindiğini daha önce kaynaklardan seçerek aktarılmış " (Harita.1: URL3, URL4,Yaltırık 2010, Eren 1997, URL5, URL6, URL7)

⁸ 1.760.000 adet dosya, görsel ve işitsel veri dosyasına erişilmiş. 1.Erişim :27/01/2010 ; İnternet:2.380.000 kaynak 2.Erişim :27/01/2020

⁹ Uzunçarşılı 1988 cilt 1,sh.165 'dan 'naklen' örnek vermek gerekirse "Bertran don de la Broguiere : Türkler köy ya da şehirde yaşıyor olması fark etmez; nerede olursa cesur ve sadık kişilerdir; dürüst ve samimi kişiler ifadesiyle : onlarla her karşılaşmasında onlara daha fazla güvendiği ileri sürülmektedir".

Ancak çok sayıda kaynaktan yaptığımız okumalardan anlayabildiğimiz bu coğrafyanın genelinde (yaklaşık dört asır) uzun bir müddet, fetihler döneminde de devam etmiş olan huzurlu dönem, Rumeli’de çıkan isyanlar, Avrupa’nın bölge halklarının Osmanlı idaresine bağlılıklarının bozulması ve özellikle Osmanlı-Rus ve diğer batılı devletlerle olan savaşlar nedeniyle de özellikle bozulan mali yapı dolayısıyla buralarda ki Türklerin gerilemesinde 1877–78 Osmanlı-Rus Savaşının dönüm noktası olup, bunun sebepleri arasında (Karlofça Antlaşması 1699), olduğunu ileri sürmek bize göre, okunan kaynakların genelinden elde edilenlerle mümkündür ‘’(Uzunçarşılı, 1988; cilt: 3 536-537, cilt: 4, sh. 590-599, 618,629, Alp 2008: 2, Eren 1997, sh. 6-7, URL6, URL5, URL7).

YÖNTEM

Bu çalışmada, 2018 yılındaki organizasyonların da yaşananlar ile seçtiğimiz literatürü çalışıldı.

2018 yılına ait görsel ile organizasyonlarda yaşananların (fotoğraf) gözlemlerin not alınması şeklinde olup, gönüllü katılım değerlendirildi (Toksöz, 2011).

Evren ve Örneklem: Sadece 2018 yılında gerçekleştirilen Tarihi Alantepe Yaylası ve Seçek Yağlı Güreşleri ve Kültürel Etkinliklerinin yapıldığı Alantepe Yaylası, Seçek Yaylası, Mehrikoz yerleşimi ve etkinliklerinden ibarettir¹⁰.

Konum: (Toksöz, 2011:URL3;URL5; URL7; Yaltırık, 2010’da ifade edildiği gibi) Seçek Yaylası; Yunanistanın Trakya bölgesinin Rodop eyaletinin Batı Trakya bölümünde ;Dedeğaç (Evros) vilayetinde olup Gümülcine (Komothini) ‘nin kuzey batısında ki Seçek (Hloi) Yaylası ve Mehrikoz (2018) adında bir yerleşim noktasıdır. Alantepe Yaylası da Rodopların eteklerinde yer alan Gümülcine ili hudutlarında Kozlukebir belediyesi sınırları içindedir. Kaynakların belirttiği ve bizimde yörede yıllardır bizzat yaptığımız ziyaretlerimizde, yaşayanlar (Apti PENCAL ve Hacı Mehmet KOÇ ile Hasan Pehlivan) tarafından, ‘burada daha önce 33 Türk Müslümanların köyü olduğunun ifade edildiği bize de aktarılan yörede’,başta sosyo-ekonomik durumun bozulması olmak üzere yaşanan göçler neticesinde, bizimde bizzat (1994 yılından itibaren) ve defalarca ziyaret ederek gözlemlediğimiz, şimdilerde köy sayıları da azalmaktadır (URL3, ¹¹).

¹⁰ Toksöz ,2011:Harita2 ve ilgili kaynaklar google görseller’’Batı Trakya neresi?’sorgulaması ve URL3;URL5; URL8-Erişimler: 27/01/2010-05/10/2018-; Yaltırık, 2010,2013.

¹¹ ‘Seçek yaylası’ tümü ve görseller araması, erişimler 27/01/2010-05/10/2018, URL5,URL7;URL8;erişimler: 27/01/2020 ,Yaltırık 2010 ve 2013 ,Toksöz,2011, Engin ve Şen, 2016.

Veri Elde Edilme Şekli: Araştırmanın görsel materyali dijital (Iphone 8) fotoğraf makinası ve telefon kullanılarak elde edilen verilerdir. Kaynak taraması ‘Batı Trakya ve Seçek’ kelimeleriyle elde edilen verilerle sınırlıdır. Bu veriler 2018 organizasyonuna katılımda bizzat tespit edilenler ile doküman ve gözlemlere dayanmaktadır.

Sınırlılıklar: 2018 yılında ki organizasyonlarda ki bilimsel tespit ve gözlem, yaşayışa dair elde edilebilen verilerinle sınırlıdır

BULGULAR

Burada ki aktarılanların tamamı tarihsel kimliği olan geleneksel etkinliklerdir. Her yıl benzer formları yoğun olarak içerir şekilde gerçekleşmektedir. Bu gerçeklikle birlikte bünyesinde barındırdığı ‘dürüst ve adil yarışmalar’ içermesi özgün ve kıymete haizdir.

Organizasyonları Düzenleyen: Organizasyonlar Alantepe, Kozlukbir belediyesince ve Seçek, Seçek Azınlık E. Kültür Derneğince tertiplenmektedir. Tarihler: 2018 yılında Seçek 10 Ağustos Cuma – 12 Ağustos Pazar Alantepe ise 31 Ağustos Cuma- 2 Eylül Pazar günlerinde 3’er gün devam etti.

Organizasyonların Gerçekleşme Biçimi:2018 yılında ki etkinlikler “Somut Olmayan Kültürel Miras” listesinde ki tanım kapsamında yer alabilecek, pehlivan güreşleri ritüel ve eğlencelerle kültürel miras uygulamaları biçiminde tamamlandı (Fotoğraf:1-14+1 video-foto) (Yaltırık, 2010; URL5; Toksöz, 2011).

1.Günler (Cuma) 2018: Sabah: Edirne’den gelen Kırkpınar Davul Zurna ekibinin seçilmiş ağanın evine giderek çalmaya başladığı eserler Türkçe dilinde Estergon Kalesi, Çanakkale Türküsü gibi önceki tespitlerin tamamını içerir şekildeydi (URL17a-URL17b, Yaltırık, 2010; URL5; Toksöz, 2011).

Alantepe: 31 Ağustos Cuma gün Basırlıköy’den Cuma namazı kılındıktan sonra 2018 Ağası Hasan Hüseyin davul zurna eşliğinde köyleri ziyaret edip, etkinliklere daveti ile başladı. Aynı gün akşamında Basırlıköy’de eğlence düzenlendi (URL17a-URL17b).

Ağa evinde yenilen yemekten sonra, Gümülcine ve çevre köylerden de gelen köylülerin de katıldığı toplulukla, dualarla ağanın evinden hareket edildi. Seçek 2018 uygulamasında yaylaya topluluğun- güvenlik birimince çıkışı engellendiği için- Rodop dağlarında ki Mehrikoz yerleşiminde ki alana geleneksel çıkış Ağa Hüseyin Bekirusta öncülüğünde buluşma şeklinde gerçekleştirildi.

2018 yılında, Alantepe ve Seçek Yaylasında ve etkinlik alanlarına çıkıldığında geleneksel şekilde (Mehrikoz 2018, Alantepe 2018) Ağalar Alantepe Yağlı Güreşleri Ağası Hasan Hüseyin ve Ağa Hüseyin Bekirusta meydanı gezerek halkı selamladılar. Sonrasında Ağalar kendine ayrılan yerine oturduğunda, Geleneksel Tarihi Seçek ve Alantepe Yağlı Pehlivan güreşleri etkinlikleri, öncelikle protokolün konuşması bitince halk oyunları ve müzik toplulukları ve sanatçıların katılımıyla başladı. Bu etkinliklerin final bölümünde her iki etkinlikte de yerel ve Türkiye Cumhuriyetinden gelen Kültür Bakanlığı sanatçıları sahne aldı.

2.Günler: Etkinlikler programa uygun başladı. Her iki etkinlikte de Kuzey Meriç Halk oyunları topluluğu, Gümülcine Türk Gençler Birliği Halk Oyunları topluluğu ve İskeçe Türk Gençler Birliği Halk Oyunları toplulukları er meydanında sahne alarak yöresel Türk folklorunu yansıtan halk oyunlarını yaklaşık 10'ar dakika süreyle oynadılar. T.C. Kültür Bakanlığının sanatçılarının oluşturduğu ekip yine Türk Halk ve Sanat müziğine ait eserleri seslendirdiler. Bulgaristan Kırcaali Belediyesinin Türk Halk Oyunları ekibi de sahne alarak yaklaşık 10 dakika yöresel ağırlıklı bir gösteri sundu. T.C. Kültür Bakanlığında sanatçı Uğur Sercan Karataş ve Aynur Aydın konser verdi. Etkinlik alanında ki davetlilere Seçek Dernek yönetimince yemek ve içecek ikramı sürekli yapıldı. Ağa Hasan Hüseyin, Alantepe etkinliklerinde yiyecek ve içecek ikramında bulundu. Tüm katılımcıların taleplerine uygun yemek ve içecek ihtiyacı için alanda kurulmuş açık restoranlar da mevcuttu. Bunların etkinlikler öncesinde başlayıp, şenliklerin tamamen bitiminden sonra da yerleşim yerlerine döndüğünün bilgisini aldık.

3.Günler: Öğlen saat 12.00 olduğunda başladı. Protokolün Ağa Hasan Hüseyin , Ağa Hüseyin Bekirusta ve Dernek başkanı Mesut Şerif, Türkiye Cumhuriyeti Edirne Valisinin vekili ile Türkiye'nin Gümülcine Başkonsolosunun konuşmalarından sonra Alantepe ve Seçek'te Batı Trakya Türkleri Azınlık Danışma Kurulu Başkanı İbrahim Şerif ile seçilmiş müftüleri ve milletvekili (2018 yılında Mv. İlhan Ahmet, Kozlukebiri belediye başkanı Rıdvan Ahmet ve DEP partisinden Yeşim Hasan, Yunanistan Doğu Makedonya Eyalet Başkan yardımcısı Ahmet İbrahim) konuşunca, geleneksel giyimli – geneli - Türkçe konuşan (erkek/kadın) insanlar tarafından alkışlandı(URL17a, URL17b, Toksöz,2011).

Alantepe: 2 Eylül 2018 Pazar son gündü. Protokol ve halk meydana gelince, davullar ve zurnalar çalmaya ve protokol konuşmalarına başlandı. Yine Gümülcine Türk Gençler Birliği'nin Halk oyunları ekibi gösterilerini sundu (URL17a, URL17b).

2018 yılında şenliklerin ardından başlayan yağlı güreşlerin sonunda yedi (7) Boy (kategorilerinde)'da dereceye giren sporcuların tamamı madalya ve para ödülüyle ödüllendirildi. Yağlı güreşlerin bitiminde protokolün sporcularla toplu fotoğraf çekimiyle

yarışmalar sona erdi. Halkın sporcuları uzun süre alkışlarıyla önceki yıllar (Toksöz,2011)'a benzer biçimde ödüllendirmesini gözlemledik. 2018 yılında katılan pehlivanlar yedi boyda yer alan otuz beşi Türk ve yedisi Yunan asıllı ile üç Bulgaristan ve iki Makedonya'dan sporcu olduğu ifade edildi. Her iki organizasyona katılan pehlivanların yüzde sekseni aşan oranda Türk asıllı sporcular diğerlerinin Yunan asıllı oldukları öğrenildi. Alantepe de yapılan yağlı güreşler de Seçek'te olduğu gibi dürüst ve adil saygıyı yücelten (Fair play) sporcu görüntülerinin egemen olduğu müsabakalarla tamamlandı.

Sonlanış: Etkinliklerin son akşamında yerel sanatçıların ardından Türkiye Cumhuriyetinden gelen sanatçılar ve halk oyunları ekipleri sahne aldı. 2018 'de ki etkinlikte Sanatçı Yavuz Bingöl (bugüne kadar katılanların içinde- en çok ismi bilinen olduğu yetkili dernek yönetimince- ifade edildi) sahne aldı ve etkinlik halkın yoğun katılım sağladığı konseriyle Seçek etkinlikleri sonlandı. Alantepe: Ankaralı sanatçı Yasemin'in konseriyle sonlandı. Her iki etkinlik sonlanmadan önce 2019 yılı için tarihler hatırlatıldı.

TARTIŞMA

Çalışmamıza başlarken yaptığımız taramada 'Alantepe ve Seçek Yağlı Güreş ve Kültür Etkinliklerini inceleyen yöreye ait (weboffscience: URL16, URL19) sadece müzik alanından Yaltırık (2010) ve spor kültürü alanından Toksöz (2011) 'ün, ulusal yayın olarak yine müzik alanından Yaltırık (2013)'ın dışında çalışmaya rastlanamadı. Bunun dışında Alantepe ve Seçek için bildiri olarak Chasan'ın (2005, 2019) çalışmalarına rastlandı. Ayrıca sınırlı da olsa inanç ve sosyo-demografik yapı eksenli (Erdem ,2012), (Engin-Şen,2016) çalışmaların azda olsa yer almaya başladığını söylemek mümkündür. Buna karşılık komşu ülke Türkiye Cumhuriyeti'nin milli mesele olarak Dışişleri bakanlığı ve resmî açıklamalarında teyit ettiği 'Batı Trakya'nın konulu internet üzerinde Google arama portalından bir araştırma kapsamında yapılan ('Batı Trakya' kelime) taramada (Toksöz, 2011) 1.760.000 adet dosya, görsel ve işitsel veri dosyasına erişilmişti (Erişim: 27/01/2010) (URL3, URL5). Bu çalışmamızda ise 2.380.000 (Erişim:28/01/2020) adet dosya, görsel ve işitsel veri dosyasına erişilebileceği -yer aldığı- gözlemlendi. Bunun farklı arama (Yahoo.com, Yandex v.b.) sistemlerinden mevcut sayısının toplamının çok daha yüksek olduğu anlaşılabilir bir durumdur. Özellikle bölgenin coğrafi konumu ve tarihi geçmişine dair bilgilerin bu materyallerin genelinde örtüştüğünü ve örneğin yörenin bizim her iki çalışmamızda kullandığımız Eren 1997, URL5 (anonim biçimde) ile URL6, URL7 'da birebir aynı olduğunu tespit ettik. Bunun özellikle bölgenin uzun yıllardır yerleşim yeri olmakla birlikte, tarihsel geçmişinde yer alan çok sayıda uygarlığın bıraktığı izlerin geçmişten, bugüne ciddi mana da geniş kesimlerce kültürel birikim olarak taşınabilmiş

olmasından kaynaklandığını da ileri sürmek mümkündür. Zaten yaklaşık yedi asırlık geçmiş olduğu ileri sürülen bizim araştırmamızı odakladığımız etkinliklerin de hala sürdürülebilmiş olmasının bundan etkilenmemiş olması zor hatta imkânsız görünmektedir. Üstelik etkinliklerin, yörenin sosyo ekonomik olarak en alt gelir grubunu oluşturan çiftçi ağırlıklı topluluklarca büyük oranda aynı geleneksel karakteri yansıtan formda sürdürülmesinin, sözlü kültürün etkin şekilde kullanılmasından kaynaklandığını ileri sürmek de mümkündür. Bunun aynı coğrafya 'da yoğun şekilde benzer (tütün, pamuk ayçiçeği v.b.) işlerde çalışan, aynı güçlükleri yaşayıp, onlarla beraber başa çıkmak zorunda kalan, aynı etnik yapı 'Türk ve Müslüman inanca mensup topluluk olmasından da kaynaklanmış olabileceğini ileri sürmek mümkün görünmektedir (Toksöz,2011). Yunanistan Cumhuriyetinin dokuz coğrafi bölgesi içerisinde sosyo-ekonomik olarak en alt gelir düzeyini oluşturan Rodop bölgesinin özellikle kırsal kesiminde ki insanların bu etkinliğe ilgi ve devamlılığı gösterip sahiplenmesi ilginçtir. Bununla birlikte, ülkenin gelir düzeyi daha yüksek diğer bölgelerinde daha eski ve uzun süredir devam ettirilen 'Geleneksel Yağlı Güreş Etkinliği' olmaması¹², yerinde yaptığımız gözlemlerde Yunan asıllı vatandaşlar arasında şaşırtıcı bulunmamaktadır. Bunun sebeplerinin ise, etkinliklerin Türk kültür miras ögesi olmasından kaynaklanmış olabileceğini de düşündürmektedir. Bu tür etkinliklerin kültürel zeminini iyi analiz edebilmek için yaptığımız okumalarda Türkmen (2016) 'Türk asıllı unsurların pehlivanlık geleneğinin milli ve dini karakteri yansıtan uygulamaları bünyesinde barındırdığını', Tüzün(2010) ise 'davul ile zurna enstrümanlarının Türk asıllı unsurların güreş, düğün ve savaşlarında yer aldığını', Kahraman(1995) Osmanlılarda pehlivanların ve güreşin sarayda dahi üst düzeyde kabul gördüğünü, Petrov (1984)'dan alıntıyla 'Türklerin güreşi ve güreş meydanını: er meydanı-ibadet yeri gördüğü', Türkmen ve İmamoğlu(2016) 'güreşin islam inancında en seçkin faaliyetlerden biri olduğu' gibi görüşler ileri sürülmektedir (Soygüden A., Gül M., 2018). Güreş sporuna 'Türk asıllı topluluklarda köklü ve önemli bir yer verildiği' dil bilimci araştırmacı tarafından da belirtilmektedir (Türktaş.1999). Yine araştırmacılar (Bayraktar-Tozoğlu,2015) Türklerde güreşin nesiller arasında bozulmadan aktarılan bir kültürel geçmişi olduğunu ileri sürmektedirler (Soygüden A., Gül M.,2018). Özellikle bu sporun davul-zurna ile çalınan otantik müzikle yapılıyor olması (Toksöz ve ark.,2010 skylife) ve yazarlarca ileri sürülen görüşler, yukarıda ifade ettiğimiz kültürel hipotezimizi doğrular nitelikleri barındırmaktadır.

¹² Son 10 yıldır Selanik yakınlarında ki Sohos belediyesince yapılan ve geleneksel olduğu ileri sürülen organizasyon.

Tuncel (2011), ‘yağlı pehlivan güreşlerinde ki hareketlerin tarihsel derinlikler içerdiğini, dünyaya ve insana bakışını, onun bu yaklaşımın temeli olan adil rekabeti yansıtan biçimde yenışene kadar devam ettiğini’ ifade etmektedir (Tuncel, 2011). Yine Korkmaz (2020) Kırkpınar’ı merkeze alan çalışmasında ‘Fair Play’ adil yarışmanın bu kültürün yapı taşı olmasını işlemiştir (Korkmaz,2020).

Bizim bu konulu araştırmalarımızın kapsamında yer alan gerek 2010 yılında ki Kırkpınar (Toksöz ve ark. 2010) ve onun Balkanlarda ki ilk tarihsel merkezi olduğunu düşündüğümüz Seçek ile Alantepede ki yağlı pehlivan güreşlerinde (Toksöz, 2018a)’ de ısınmadan başlayıp müsabaka süresince ve sonunda da bunun adil ve dürüst (fair play)’çe sürdürüldüğünü ileri sürebiliriz.

Bu araştırma ile Oğuz (2009)’un yetkili olarak yazdığı kaynak eserinde bizzat tespit/tanımını yaptığı ve Unesco’nun 2003 yılında yürürlüğe koyduğu ‘‘kültürel miras sözleşmesinin 1.md./b bendindeki ‘‘ilgili toplulukların, kültürel mirasına saygı göstermek (Oğuz,2009) ilkesinden hareketle miras alanlarının sınıflamasının belirtildiği 2.md./2.bendinin ‘‘(c)Toplumsal sportif kültür şöleni olduğu’’ kayıt altına alınabilir (Oğuz,2009). Bunun sonucunda, 2018 yılında Tarihi Alantepe ve Seçek Yağlı Güreşlerine katılan pehlivanların müsabakaları sırasında bizzat ve görüntüler ile organizasyon da gördüklerimizden hareketle, olgunun bize göre mihenk taşı felsefi yaklaşım: üste çıktım diye sevinme, alta düştüm diye yerinme ifadesinde vücut bulan ve Tarihi Kırkpınarla aynı kültür pınarlarından hayat bulan birer kültürel miras olabileceğidir (Toksöz, 2017 ve 2018a, 2018b).

Henüz geçtiğimiz yüzyılda kurulan Birleşmiş Milletlerin Bilim kültür ve eğitim örgütü Unesco (1945) ‘nun kendi kuruluş felsefesinin temelinde yer alan barış ve insanlara karşılıklı saygıyı temel alan yaklaşımı ile yine geçtiğimiz yüzyıldan hemen önce (1894) kurulan Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC:)’nin temel aldığı en büyük değer dürüst ve saygılı yarışma kültürünü (fair play, olimpizm) yaşattığını ileri sürmek mümkün görünmektedir (URL20, URL21). Yıldırım (2004) Fair Play’in kapsamını konu alan çalışmasında, kavramın tarihsel derinliğinin Avrupa kıtasında 18.yüzyıla tarihlendiğine dikkati çekmektedir (Yıldırım,2004). Bizim de çalışma kapsamına aldığımız uygulamaların tarihsel derinliği dikkate alındığında, yedi asır öncesinden er meydanlarında sıklıkla gözlenen ‘Üste çıktım diye sevinme, alta düştüm diye yerinme’ adil, dürüst oyun/spor biçiminde tezahür ettirilen bir fenomen yaklaşım olduğunu da ileri sürmek mümkündür. Bu uygulamaların yeryüzü barışına ciddi katkı sunabilen ve örnek uygulamalar olduğunu belirtmek ve korumak, desteklemek gerekir (Toksöz, 2018a, URL5,URL9).

SONUÇ

Konumuz olan Balkan coğrafyasının Rodop yaylasında ve eteklerinde yaşatılan Alantepe ve Seçek (2018) etkinlikleri, kişisel olarak bölge için 26 yıllık, Alantepe ve Seçek etkinliklerine dair 13 yıllık gözlemlerimiz, tüm güçlülere rağmen kültürel mirasın korunmaya devam ettiğidir. Özellikle Alantepe etkinliklerinin dürüst ve adil yarışma kültürünün burada da yaşatıldığına ortaya konması başta olmak üzere her yönden bilinmesinin sorumluluk olduğu düşüncesiyle yaptığımız çalışma sonuçları önemlidir.

Yöre ve konuya dair yapılan çalışmalarla amaçlanan çabanın gerçekleşmesi sırasında olabilecek eksikliklerin giderilip, yeni çalışmalarla daha ileriye taşınacağına olan kanaatimizle arz olunur.

Fotoğraflar: 1-14+1 Video-foto: Rodoplarda 2018 Albümü

Teşekkür

Çalışmanın literatür/kaynakça aşamasında ki ciddi katkılarından dolayı, çok değerli bilim insanı ve dostum sayın Prof. Dr. Ahmet Asan Beyefendi'ye teşekkür ediyorum.

KAYNAKLAR

1. Akalın Ş.H. (1990). "Anadolu ve Balkanlarda Sarı Saltuk", Çukurova Üniv. Türkoloji Merkezi (URL2).
2. Alp, İ. (2008). "Pomak Türkleri (Kumanlar-Kıpçaklar)" Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, ISBN 978 9753740937, Edirne 2.baskı (Bu kaynak Toksöz, İ. (2011) 'de de yer almaktadır).
3. Bayraktar, G., & Tozoğlu, E. (2015). 'Güreş Sporuna Küreselleşme Sürecinin Etkileri'. Ağrı İbrahim Çeçen Üniv. Sosyal Bil. Enst. Derg. 1(2).
4. Chasan K. (2005). "Batı Trakya'da Tarihi Seçek ve Alantepe Yağlı Güreşleri Sporcu Verileri" Uluslararası 6. Türk Kültürü

- Kongresi' 21-26 Kasım, Ankara (Bu kaynak Toksöz, İ. (2011) 'de de yer almaktadır).
5. **Chasan K.** (2019). "BatıTrakya Tarihi Seçek ve Alantepe Yağlı Güreşleri" Trakya Üniversiteler Birliği 3.Uluslararası Sağlık Bilimleri Kongresi (Davetli Konuşma), Çanakkale Onsekizmart Üniv. Çanakkale.
  6. **Engin R. Şen Ü.** (2016). 'Refik Engin'in Kızıldeli Gezi Notları' Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Derg. 533: 367-394. Erişim:27/01/2020
  7. **Erdem, N.** (2012). "Mehmet Hilmi'nin Yeni Adım Gazetesi'nde Batı Trakya Türklerinin Yeni Türk Alfabesi'ne Geçmesi İçin Verdiği Mücadele", Trakya Üniv. Sosyal Bil. Derg. 14: 157-178.
  8. **Eren, H.** (1997). "Batı Trakya Türkleri" Gümölcine. Y.y. (Bu kaynak Toksöz, İ. (2011)'de de 5. sırada ki kaynak olarak yer almaktadır).
  9. **Gryaznov, M.P.** (1961) "Drevneskie pamyatniki geroiceskogo eposa narodov Yuynov Sibiri", Arxeologiceskie Sbornik, 3 'den naklen Jettmar, a.g.e., s. 237 (Bu eserin orijinaline erişilemedi, buradaki bilgiler "Yıldıran, 1996" eserinden alınmıştır).
  10. **Güven Ö.** (1999)'Geleneksel okçuluk ve güreş sporunda ahiliğin etkileri' II.Uluslararası Ahilik Kültürü Sempozyumu Bildirileri, Kültür Bakanlığı Yayınları: 2350, Hagem Yayınları: 288, Seminer-Kongre Bildirileri: 59, Ankara, s.157-188.
  11. **Güven Ö.** (2003)' Geleneksel okçuluk ve güreş sporunda ahiliğin etkileri' Gazi Üniv. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araşt. Derg. Güz, sayı 27: 69-106. <http://www.besob.org.tr/sayfa.asp?mdl=sayfal ar&id=121&kat=124> Erişim:21/02/2020.
  12. **İnalçık H.**, (2019)'Osmanlı İmparatorluğu' Kronik kitap, 2 cilt, 2. baskı, İstanbul.
  13. **Jettmar, K.**; (1964) Die Frühen Steppenvölker-Der eurasiatische Tierstil, Entstehung und sozialer Hintergrund, Baden Baden: Holle Verlag, s. 237; Ayrıca bk. E. Esin, "Üniversalist Devlet", a.g.m., resim 2 (Bu eserin orijinaline erişilemedi, buradaki bilgiler "Yıldıran, 1996" eserden alınmıştır)
  14. **Kahraman, A.**;(1995). Osmanlı Devleti'nde Spor, Kültür Bakanlığı yayınları, Ankara
  15. **Korkmaz S.** (2020). 'Fair Play in Kırkpınar Tradition as an Intangible Cultural Heritage' Eur. J. Physical Edu. Sport Sci. 6(2), 106-114
  16. **Oğuz, Öcal M.**; (2009). "Somut Olmayan Kültürel Miras Nedir?" Geleneksel Yayınları, Ankara (Bu kaynak Toksöz , İ.,(2011) 'de de yer almaktadır).
  17. **Petrov, R.** (1984). Wrestling in Bulgarian, SELA Press, Sofia
  18. **Soygüden A., Gül M.** (2018). 'Milli ve Manevi Değerlerin Korunması ve Geliştirilmesinde Ata Sporumuz Güreşin Önemi ' Türk İslam Dünyası Sosyal Araşt. Derg. /J. Turk & Islam World Soc. Stud. 5 (19): 68-78
  19. **Toksöz İ., Photo, Fırat K. Günalan B.** (2010). A City of Tradition :Köklü Geleneğin Şehri' Sky Life 6/2010,Pp 88-101 THY/Türkiye <https://issuu.com/skylifemagazine/docs/06-2010/14> Erişim:10/08/2018 (Bu kaynak Toksöz, İ. (2011)'de de yer almaktadır).
  20. **Toksöz, İ.** (2011). Batı Trakya Türk Topluluğunun Rodoplardaki buluşma noktası: Seçek Yaylası Tarihi seçek yağlı güreşleri ve kültür etkinlikleri. Milli Folklor. 91(91): 164-174 (Bölgenin bir bölümüne dair ilk çalışmamız olup , bu çalışmanın dijital erişim adresli literatürünün (7 adet) tamamına 27.01.2010 tarihinde erişilmişti).
  21. **Toksöz,İ.** (2017). Unesco Dünya Kültür Mirası Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreş ve Kültür Etkinlikleri' Uluslararası Türk Halkları Geleneksel Oyunlar- Sporlar Sempozyumu (Davetli Konuşmacı), Bildiri Kitabı sh.40, Kahramanmaraş
  22. **Toksöz, İ.** (2018a) "Üste Çıktım Diye Sevinme ,Alta Düştüm Diye Yerinme" "Don't Be Pleased If You Rise Above, Don't Feel Sad If You Fall Below' UNESCO World Heritage List Traditional Kırkpınar Oil Wrestling and Culture (Davetli Yazar) UNESCO ,ICM NEWS
  23. **Toksöz, İ.** (2018b) 'Köklü Geleneğin Şehri Edirne ve Balkanlarda ki Yansımalarına Öz Bakış' Uluslararası Edirne Tarihi ve Kültürü Sempozyumu" Bildiri (12-14 Ekim), Balkan Kongre Merkezi,Edirne
  24. **Tuncel, S.** (2011)'Kırkpınar ve Etik'7.Uluslararası Tarihi Kırkpınar Sempozyumu Bildirileri (Davetli Konuşmacı) Trakya Üniversitesi, Edirne.
  25. **Türkmen, M. İmamoğlu, O.** (2016). İslam'ın Doğuşu ve Asrı-Saadet Döneminde Sporun Önemi M.; Omü YD. Spor Bilimleri Fakültesi, Samsun, http://www.gelenekselfed.gov.tr/dosyalar/725_a2c632c.pdf Erişim:14/04/2020
  26. **Türkmen, M.** (2016) Osmanlı Güreş Tekkeleri ve Fonksiyonelliği. www.gelenekselfed.gov.tr Erişim:13.04.2020
  27. **Türktaş, M.** (1999). Divani Lügatit-Türk'te Yer Alan ve XI. Yüzyılda Türkler Arasında Oynanan Oyunlar. Pamukkale Üniv. Eğitim Fak. Derg. 5(5), 61-65.
  28. **Tüzün A.** (2010), "Türk Dünyasında Ortak Sporlar", Kenar Platform, İstanbul.
  29. **Uzunçarşılı, İ.H., Karal, E.Z.**, (1988), Osmanlı Tarihi (8 Cilt -10 Kitap), Türk Tarih Kurumu, Ankara

30. **Yaltrık, H.**(2010) “Trakya’da ve Batı Trakya’da Seyyid Ali Sultan Bektaşileri ve Müziği. Gazi Üniv. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş-i Veli Derg. 331: 53 (Bu kaynak Toksöz , İ.,(2011) ‘de de yer almaktadır).
31. **Yaltrık H.**(2013)’’ Batı Trakya Türklerinde İlahiler ve Nefesler“ Ege Üniv. Devlet Türk Musikisi Konservatuarı Derg. (3): 23-41. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/749980> Erişim: 27/01/2020.
32. **Yıldıran,İ.**(1996)’Uygulama nedenleri ve fonksiyonları bakımından Türk kültürünün erken devirlerinde bazı sportif aktivitelerin görünümü’ Gazi Üniversitesi Bed.Egt. Spor Bil.Dergisi (1996), 2: 47-57. (Ordos sanatının Hsiung-nu'lara aidiyeti hakkında bk. Rene Grousset, Bozkır imparatorluğu. Çev.:M. Reşat Üzmen (İstanbul: Ötügen Yayınları, 1980), ss. 38-44; Doğan Kuban, Batıya Göçün Sanatsal Evreleri (İstanbul: Cem Yayınevi, 1993), s. 55. (Bu eserin orijinaline erişilemedi, buradaki bilgiler “Yıldıran, 1996” eserden alınmıştır)
33. **Yıldıran,İ.**(2004)’Fair Play:Kapsamı,Türkiyede ki görünümü ve geliştirme perspektifleri’ Gazi Üniv. Beden Eğitimi ve Spor Bil. Derg. IX (4): 16.
34. **URL1:**<http://www.gelisenbeyin.net/farabi.htm> l Erişim Tarihi: 05/10/2018.
35. **URL2:**<http://turkoloji.cu.edu.tr/CAGDAS%20TURK%20LEHCELERI/6.php>. Erişim: 05/10/2018
36. **URL3:** google görseller ‘’Batı Trakya neresi? Erişimler: 27/01/2010 ve 05/10/2018
37. **URL4:** <https://inkilaptarihi.gen.tr> Erişim: 05/10/2018
38. **URL5:** <https://www.rodopruzgari.com> Erişim : 27/01/2010 (Bu kaynak Toksöz , İ.,(2011) ‘de de yer almaktadır) <https://www.rodopruzgari.com/bati-trakya/22862-trakya%E2%80%99da-ve-bati-trakya%E2%80%99da-seyyid-ali-sultan-bekta%C5%9Fileri-ve-m%C3%BCzi%C4%9Fi.html>, Erişim:05/10/2018.
39. **URL6:**<https://www.abtff.org> <https://www.abtff.org/html/index.php?link=detay&id=80&arsiv=1&typ=1>, (Coğrafi konum) <https://www.abtff.org/html/index.php?link=detay&id=2829&arsiv=1>Erişim:27/01/2020
40. **URL7:** [www.bttdd.org.tr](http://www.bttdd.org.tr/bati-trakya/tarihi.html) <http://www.bttdd.org.tr/bati-trakya/tarihi.html> Erişim:27/01/2020
41. **URL8:** Google haritalar Erişim: 27/01/2010 - 27/01/2020.
42. **URL9:** www.unescoicm.org Erişim: 27/01/2020.
43. **URL10:** <https://btcc.tr.gg/BTTC-Nerede-f.htm> (Harita1) Erişim:27/01/2020
44. **URL11:** <http://www.bttdd.org.tr/images/gallery/Bati-Trakya-Harita.jpg>(Harita1b) Erişim:27/01/2020
45. **URL12:** [https://www.inkilaptarihi.gen.tr/bati-trakya-turk-azinlik-sorunu/\(Harita1\)](https://www.inkilaptarihi.gen.tr/bati-trakya-turk-azinlik-sorunu/(Harita1)) Erişim:27/01/2020
46. **URL13:** https://www.google.com.tr/search?q=%27%27bat%C4%B1%20trakya%20Se%C3%A7ek%20Yaylas%C4%B1%27%27&tbm=isch&hl=tr&hl=tr&safe=active&safe=active&tbs=rimg%3ACebZ_1271da4iImCCqi6po8Z6PPhKE7sY74fxh4E6tgEmtMO-L0LQkeWgb6NulZIn6qXkDe9auywLQfe7zxg9SgjGskcphtfgaL0bleY3foR1RcUt3dYpRp498BBx2xye0VMp4NklwOqlldsqEgmCqi6po8Z6PBFVZPt6nVgX6CoScfhKE7sY74fxEX8zIHu5D1RIKhIJh4E6tgEmtMMRQ3L1L4HRy7UqEgm-L0LQkeWgbxHozxtY3BLzFSoScaNulZIn6qXkEUR0kPGIC6dEKhIJD9auywLQfcR4NaWZfVf7jMqEgm7zxcg9SgjGShE2cS_1uJlSnHSoSCUcphftfgaL0bEZ3QKlffR-shKhIJleY3foR1RcURVQ1BHCZLeXYqEgk t3dYpRp498BFWEI1EUBGhNioSCRbx2xye0VMpEQ-f1iIRTEfUKhIJ4NklwOqlldsr3tAwB-ctbdhdDxrcO64NvQ&ved=0CBsQuIIBahcKEwiAsLH-16PnAhUAAAAAHQAAAAAQBW&biw=1903&bih=969 (Harita1 ve haritalar) Erişim:27/01/2020
47. **URL14:** Engin Refik;Şen Ülker (2016)’Refik Enginin Kızıldeli Gezi Notları’sh.367 Erişim:27/01/2020
48. **URL15:**dex.php?option=com_content&view=article&id=81:batakya-neresi&catid=7:yunanistanbat-rakya&Itemid=44 (Harita1) Erişim: 27/01/2011
49. **URL16:**http://apps.webofknowledge.com/Search.do?product=WOS&SID=E2sCziem1W98Jym24lB&search_mode=GeneralSearch&prID=8a921f22-1114-4cb4-b67d-b23bcd1 Erişim:02/03/2020
50. **URL17a:**<http://milletgazetesi.gr/view.php?id=10902> Erişim: 27/01/2020
51. **URL17b:**<https://www.facebook.com/efimeridaperiskopio/photos/alantepe-ya%C4%9Fli-g%C3%BCre%C5%9Fleri-etkinlikleri-programi-2018cuma-31-a%C4%9Fustos-2018-cuma-nam/1790861874295332/Εφημερίδα Περισόπιο> Erişim: 09/04/2020
52. **URL 18:** <https://sozluk.gov.tr/TDK:Cömertlik>. Erişim:24/02/2020

53. **URL 19:**Web of Science Veritabanı taraması
<https://login.webofknowledge.com> Erişim:
27/01/2020
54. **URL20:**www.olmpyic.org erişim:23/04/2020
55. **URL21:**www.unesco.org erişim:23/04/2020

56. **Kaynak Kişiler**
57. **Apti PENCAL**(2010,2018) :Büyük Derbent köyü(Taşal köyü) ,
58. **Hacı Mehmet KOÇ** , Kurcalı köyünden,
59. **Hasan Pehlivan** , Büyük Derbent köyünden

